

תיקוני עירובין

גליון שאלות הלכתיות

המתחדשות מידי שבוע בבדיקת העירובים השכונתיים

גליון מס' 140
אב תשע"ז

נסיעות, וכל שכן שלא את הטירחה והעשייה. אם כן מה הדרך הראויה שלא יבואו לידי מכשול.

רבני העירובים מעודדים כל פעם מחדש, ואומרים כי לא עלינו המלאכה לגמור, ואין אנו רשאים להיבטל ממנה. אי אפשר לעשות הכל, אבל בסייעתא דשמיא רואים התקדמות עצומה מכל הבחינות, המודעות לברר על כשרות העירוב גברה, יחד עם היראת שמים וקדוק ההלכה, להישמר מטלטול האסור, כמו כן התרבו המקומות שמתקנים יותר טוב ובהידור, וזו הזכות הגדולה של כל השותפים בפעילות הזו של "מוקד העירוב" ועל הנופשים מוטל להשקיע יותר לדאוג מראש להביא מומחה, כדי שהדברים יהיו כהלכה, ולא לסמוך בנושא כשרותי כל כך מסוכן, שיסתדרו בלי להיות בקיאים בפרטי ההלכות.

חומרת דין כביש בין עירוני, והוצאתו מהעירוב

בימים אלו עמלים צוות מוקד העירוב להודרו לבדוק עוד ישובים מבוקשים בציבור החרדי, וכן להשלים לשפר עירובים בכמה ישובים. מתוך המגבית האחרונה שנערכה בגליונות הקודמים עבור כמה ישובים, הישוב הראשון שזכה שישלימו בו את המלאכה, הוא הישוב "חזון יחוקאל", בזכות האחראי המקומי שמשתדל וטורח מאוד למען ענין זה, ולמען אחוקת העירוב בכללותו מידי שבוע.

בישוב זה נעשו שני שינויים מרכזיים, בנוסף לשאר התיקונים הקטנים א. הפרדת העירוב מהכביש הראשי, שהוא דרך בין עירונית. בתחילה העירוב היה כולל גם את ישיבת הפרושים שמעבר לכביש, ולכן קטע מהכביש שנמצא ביניהם היה בתוך העירוב, והנה כביש כזה הוא הרבה יותר חמור משאר הכבישים שבתוככי הערים, משום שבתוך הערים מקילים לסמוך על השיטות שאין דין רשות הרבים אלא במקום שעוברים

העבודות בשבוע זה, עשיית לחיים לעמודי תאורה

שישים ריבא [כמנין ישראל שהיו במדבר], אבל בכביש בין עירוני הביא המשגיב (בה"ל סי' שמ"ה ס"ז) שדעת הרמב"ן שבזה גם המקילים מודים, כיון שהוא מסור לשימוש לכל העולם, והרי זה כרחוב שמשמש לשישים ריבוא. ומכיון שכל היתר לעשות עירוב

בצורת הפתח בלי שערים הנעלים, היינו משום שסומכים על השיטות שצריך שישים ריבוא, הוא דבר דחוק מאוד, כפי שהמשגיב"ב כותב בשני מקומות שיש בזה גררא דחיוב חטאת (שם, ובסי' שס"ד ס"ב בבה"ל), ק"ו שבמקומות שנוספו עוד שיטות שאוסרות, אין להקל לטלטל, וע"ז אין מנהג להקל. לכן הפרידו את הישוב, ועשו צורות הפתח בשתי הכניסות למושב.

לאחר תיקון זה, נעשה העירוב מהודר בנושא הזה יותר מהרבה עירובים, כיון שהחלק של המושב בפנ"ע מגודר מוד' רוחותיו, ואין שום פילוש היוצא מצד לצד, וא"כ אין בו חשש רה"ר כלל. יוצא שבתיקון הזה עבר ממצב שיש איסור להרבה פוסקים מדאורייתא, למצב שאין בו חשש דאורייתא כלל, ולכו"ע מועיל לתקנו בצורת הפתח לבד.

הוצאת שטח קוצים שיש בו יותר מבית סאתיים

דבר שני שנעשה בישוב זה, להוציא את שטח הקוצים הענק, שנמצא בתוך גדרות הישוב. שטח זה הוא הרבה יותר מבית סאתיים, וגם לאחר שהישוב דאג לכסח שטח גדול כמנו, נשאר שטח של כמה בית סאתיים של קוצים, שאי אפשר לאדם לעבור בצורה נורמלית. ובדין מקום כזה, מבואר בשו"ע (סי' שנ"ח ס"ט י') שמקום שמוקף לדירה ונזרעו בו זרעים

שאלות רבות ומגוונות לקראת ימי בין הזמנים

בשבוע זה אנו עומדים לקראת ימי בין הזמנים, והשאלות ב"ה מציפות את המענה הטלפוני של המוקד. אנו שמחים על ההתענינות הרבה, מכל חלקי הארץ, מהצפון ועד הדרום, מכל החוגים, ממשפחות ומקבוצות, ומשתדלים לתת מענה מהיר לכל הפונים. למרות זאת מחמת העומס וגודל המערכה אולי ישנם שלא קיבלו מענה לשאלתם. ואנו מתנצלים, ומציעים לחזור ולהתקשר בזמן אחר.

כמו כן ישנם ששואלים על מקומות שעדיין לא הגענו אליהם, ואנו מציעים למתקשרים לשאת בעול הכספי לשלוח בודק מיוחד למקום. בינתיים ההיענות בנושא זה קצת חלשה, אנשים מעדיפים לחסוך דוקא בנושאים כשרותיים, וסומכים על כך שהם יבואו למקום ויבדקו בעצמם.

מקרים שנקלעו למצב שהיה אסור לטלטל

והנה יש אנשים שהגיעו למקום שכולו מגודר היטב, וצריכים רק לעשות עירוב בצרות, או לשאול שאלה בעומד מרובה מסוים בכניסה, מתקשרים למוקד העירוב ועושים מה שצריך, ואין להם בעיה לטלטל בחדרים ובחצר. וכמובן נזהרים שלא לטלטל שום דבר מחוץ לחצר. אבל יש אנשים שמגיעים למקום ומגלים שהגדרות שסיפרו להם, אינן גדרות ממש, חלקם עצים קטנים שיש חללים ג' טפחים מתחתיהם, ואינם כשרים למחיצה, יש מקומות שהתכוונו שיהיה צורת הפתח, והאורח שהספיק לקרוא אפילו מעט מהגליונות, רואה כבר מיד שיש בה כמה בעיות. במקרים אלו יש מתייאשים מלתקן, ויש שמתקשרים לברר איך לעשות, ומשתדלים לאלתר פתרונות. ולפעמים הם חוזרים אח"כ עם סיפורים ושאלות, שלמרבה הצער מתברר שלא תמיד עשו כהלכה.

בשבת האחרונה היה אברך שנסע לישוב מסוים, שאין אפשרות לסמוך שם על העירוב אבל הוא חשב שהחצר תהיה סגורה, ויכול לטלטל בחצר. כשהגיע גילה שהחצר אינה מוקפת כהלכה. חלק מהגדרות היו ע"י עצים מרווחים שאינם כשרים, וזה דבר מצוי מאוד שהם אינם כשרים. בדרך כלל הרווח ביניהם הוא 40 ס"מ, שאין לבוד בנייהם. וגם לא מועיל לדון "עומד מרובה" כאשר המצב הזה נמשך כ-5 מטר [י' אמות], ולמרות שיש באמצע גזעים של העצים הרי זה נחשב פירצה אחת ארוכה, משום שהם בטלים, דאמרנין "אתי אוריא דהאי גיסא ואוריא דהאי גיסא, ומבטל ליה", האויר הפרוץ שמשני צידיו, מבטל את העומד שבאמצע, כיון שהוא יותר ממנו.

האברך החליט שלא יוציא שום דבר מהחדר כל השבת. אבל באמצע שבת כבה המזגן, האויר היה חם מאוד, והמשכיר נתן לו חדר אחר שיעבור אליו. לא היתה לו שום ברירה לעבור או החדר השני, אא"כ יטלטל את חפציו דרך החצר שאינה מוקפת כהלכה. בזמנים כאלו האדם לחוץ למצוא פתרון, ואז עולים במחווה כל מיני משפטים הלכתיים, שלא תמיד קשורים, וברוב המקרים אינם נכונים. במקרה זה הוא הסיק שהפרגולה שהיתה לפני הפתח נחשבת "צורת הפתח", אבל מי שבדק את הענין יראה שבפרגולה תמיד רק צד אחד יכול להיות כשר, בצד שהקשר יושב על העמודים, אבל צד שני הקשר יושב על הקרשים השוככים ולא על העמודים, ואינו כשר לצוה"פ. כעת הדבר מוטל בספק, באיזה צד היו הקרשים באותה חצר, האם היה מותר לטלטל, או לא.

סיפורים אלו מעוררים יראה ופחד, מי יודע כמה סבלנות צריך בשביל לתת לכל אחד מענה אישי איטי ומפורט, לבוא אל המקום שנמצא בו ולראות, ולבדוק ולעשות, כדי שיהודים יקרים משפחות אברכים לא ייכשלו באיסורים של שבת, מצד שני זה לא שייך, אין מי שיתרוצץ באוטובוסים ובדרכים להגיע לכל מקום. אותו אדם לא מוכן לשלם אפילו

במענות, כשאין מי שעוזר, אין כסף מהמועצה, ועוד. באפשרות זו, אנו הקוראים לא נבחר, נבין שזו לא דרך טובה, לא נכונה ולא יעילה.

האפשרות הראויה היא, להתקשר ולשבח את האחראי המתמסר למצוה, להראות שיודעים שזו לא עבודה קלה, ולשאל בצורה יפה, מאחר ואני מתעניין בעירובים, או לומד הלכות עירובין, וראיתי דבר פלוני, אני רוצה לשאול האם זה אינו מהווה בעיה. יתכן שבצורה כזו הוא יתחמק ויאמר שזה כשר, ויאמר שהוא יודע את ההלכות שאין בזה בעיה. בתגובה כזו נראה לכאורה שלא הועלנו מאומה. לא העמדנו אותו בפניה, והוא חושב שהוא צודק. אבל זה לא נכון, יש בזה תועלת עצומה. האחראי כל שבוע עובד לבד, את אף אחד זה לא מעניין, וכל פעם רק צועקים עליו שזה מפריע. בצורה כזו שפנינו אליו ושאלנו, הוא יודע מעשיו שזה מעניין את מישהו, יש מישהו שמסתכל על עבודתו, דבר כזה בהכרח גורם סיפוק והנאה, ואז העבודה יותר קלה, והאחראי מעצמו ישקיע אה"כ ברמה יותר טובה.

דין פתחי שמאי בלחי מלוח ברזל מחורר

נסיים בדבר אחד מעניין שראו הבדקים בעירוב של אותה עיר, והאחראי אמר שהביא לשם ת"ח גדול שחשב על כך זמן רב. באחד המקומות העיריה הוסיפה גדר לפני העמוד של העירוב, והאחראי היה צריך להעמיד לחי מחוץ לגדר. וכן במקום נוסף שהעמוד הוצמד מאחורי מבנה קטן, ולא היה נראה מבפנים משטח העירוב. היה צריך להוסיף לחי, שיהיה נראה ובלוט בשטח העירוב. הוא חיפש לוח ברזל שיחזיק מעמד, ומצא משהו מחורר בצורה מעוטרת, שכנראה שימש לארון או סורג, וחיבר אותו לפני הגדר.

בדבר כזה ידועה השאלה ע"פ ההלכה של "פתחי שימאי", שאין דרך לעשות צורת פתח מדבר מחורר, ולכן דבר כזה אינו כשר לשמש ללחי דהיינו עמוד, של צורת הפתח. אבל האחראי שכאמור יודע את ההלכות, סיפר שהת"ח שהוא הביא חישב וסידר את הלחי באופן שהחוט עובר על קו מאוד מסוים, שבקו הזה יש רצף של ברזל מלמטה עד גובה י' טפחים, והחורים הם רק בצדי מקום החוט, ובהוא אמר שאין את הענין של פתחי שימאי. [אמנם יש מרבני העירובים שחוששים גם למראה הכללי של הלחי שבצדי החוט, משום שגם לשאר הלחי יש דינים מסויימים של צוה"פ, כגון דין הסתימה שהוא ע"י חודו הפנימי של הלחי, ואכמ"ל].

בשבועות של ימי בין הזמנים, לא ייצא גליון. ובעז"ה שנוכח לחזור ולהמשיך בחודש אלא הבעל"ט בברכת בין הזמנים כשר ושמוח מערכת "תיקוני עירובין" שע"י "מוקד העירוב".

יצא לאור בס"ד מדרוך לנופש (המחיר 5 ש"ח)

כולל הלכות לבדיקת החצר, לעשיית עירוב לעשיית שכירות הלכות לבדיקת הגדרות, הלכות למקומות שיש חיפה ואין שכירות, כללים בסיסיים לדין תחום שבת, ועוד

עם מדור מיוחד "פותרים חידונים" במושגי העירובים

ניתן להשיג: בכני ברק - רח' אור החיים 23 משפחת אנגלרד במודיעין עילית - רח' אור החיים 14 משפחת אנגלרד לשמיעת מקומות נוספים, ניתן לשמוע במדור עדכונים 0799-333-845

לקראת ימי בין הזמנים, הרם תרומתך וטול שותפות בפעילות הגדולה של "מוקד העירוב" ברחבי הארץ ע"י הוראת קבע קטנה 5 ש"ח בלבד

ניתן לתרום במכשירים של "גדרים פלוס" או "קהילות", ע"י חיפוש - "מוקד העירוב". וכן במערכת בטל 073-2757-008

לברורים בנושאי עירובין, וכן לתרומות וסיוע בהפצת הגליון:

ניתן לקבל את העלון במייל כשר, לשלוח בקשה ל- 83320@GMAIL.COM

או שהציפוהו מים, בשטח של יותר מבית סאתיים, המקום הזה נאסר מחמת שאינו יכול לשמש לדירורים במצב כזה. וממילא הוא אוסר גם את כל שאר ההיקף הפרוץ אליו. והוראת מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל ושיבדלח"ט מרן הגר"נ קרליץ שליט"א שהקוצים אוסרים כמו מים, שאע"פ שנכנסו בעל כרחו, הרי הם מבטלים את הדירורים ואוסרים. וכל שכן בשטחים גדולים שבקצה המושב, שאף אדם לא ילך להשתמש במקום זה.

הפתרון שנעשה הוא ע"י העמדת צורות הפתח בין הישוב לבין שטח זה הסמוך לגדר, והצוה"פ שבשטח זה הם כעת גבול העירוב של המושב.

לקראת סיום העבודות שאל האחראי, האם הוא לא הפסיד ע"י את המעלה שהיתה לו, שהעירוב היה בנוי על רוב מחיצות, וכעת בצד אחד של העירוב, חלק ממנו הוא רק ע"י צורות הפתח, שאורכן יותר מי' אמות, וכידוע דעת הרמב"ם שצריך שיהיו רוב מחיצות (שו"ע סי' שס"ב סי"ו) וכתב המשנ"ב (ס"ק נ"ט) שנכון לחוש להחמיר כשיטה זו, תשובה לשאלה זו נשאיר לקוראים לעיין בה.

התמודדות השבועית של האחראים בתיקוני העירובים

בשבוע זה יצאו הבדקים לבדוק עירוב של עיר בצפון, שהיא מאוד מבוקשת בתקופה זו, והרבה משפחות חרדיות נמצאות בה מידי שבת. הבדקים של המוקד יצאו יחד עם האחראי, ועברו במשך חמש שעות! על כל העירוב. האחראי עצמו מבין את ההלכות, ויודע מה כשר, ומה בעיית, והוא מתמודד עם בעיות לא פשוטות. בשבוע זה עשו עבודות שדרוג בעיר, והורידו לו ששה עמודים. האחראי סיפר בעצב על כך שלא מתחשבים כלל בעבודה שלו, והורסים לו פעמים רבות במקומות שונים, והוא צריך לעשות את הדברים מחדש בפרט שאין מי שישא בעול ההוצאות הרבות.

אנשים מהצד אינם מודעים לגודל הקשיים שיש לעוסקים בעירוב, חושבים שהכל ברור מאליו, הרי פעם אחת השקיעו, עשו עירוב וזהו. נשאר רק לבדוק אותו, או מקסימום לקשור חוט שנקרע. אבל כל מי שפעם בדק עירוב, או דיבר ושמוע את הבדוק, יודע שזה הרבה מעבר לכך, פעמים רבות צריכים להעמיד עמודים חדשים, להוסיף לחיים על גדרות שהוסיפו בתוך חלל הפתח, ועוד עשרות מקרים והלכות, שדורשים מאמץ רב, השקעה כספית, והרבה יראת שמים, שלא לדלג ולהעלים עין מדברים הפוגמים את כשרות העירוב.

הבדקים של מוקד העירוב, שיבחו אותו ועודדו אותו, ומנסים כעת לסייע לו דרך הגורמים העירוניים. כמו כן הם עזרו לו באופן מעשי. בתוך כדי הסיוע, ראו עמוד אחד שהוסיפו לפניו בתוך חלל הפתח, ארון חשמל שגבהו י' טפחים, וארכו יותר מד' טפחים, וא"כ הוא מחיצה המחלקת את הפתח ופוסלת אותו. ישנם עירובים כלליים ברמה פחותה, שאינם מקפידים על כך, אבל בעירוב הזה האחראי יודע את ההלכה ומקפיד על כך. והוא אמר לבדוקים שיעזרו לו לעשות כעת את התיקון, הרי באתם בשביל לעזור. הבדקים הוציאו כלים מהציוד שהיה ברכב של המוקד, העבירו את העמוד למקום אחר, והצמידו אותו אל הגדר.

הסיוע העידוד וההארה לאחראים על העירובים

האחראי שכל פעם רגיל להתמודד לבד, שמח שהגיעו אליו אנשים שמעוניינים לתת יד, ולעזור אף במעט. ודבר זה ראוי לציין כעת לקראת ימי בין הזמנים, שהרבה אנשים למדו להכיר את מלאכת העירובים, ובודאי יראו בדרךכם כל מיני דרגות ובעיות. יש אפשרות שאדם מברר מי האחראי, ואומר לו ראיתי שהעירוב שלך פסול, כי במקום פלוני החוט מתנדנד מאוד, ובסמוך לו העמוד עקום מאוד. תגובה כזו בודאי פוגעת, גם אם הוא לא עשה נכון, לא קל לקבל מחאה וגערה כזו, ובפרט שהוא מרגיש שהעמוד מאחורי הקו לא יודע שזה לא לגמרי פסול, הוא לא יודע שבעירובים הכלליים זה רמת הכשרות המינימלית שמסתמכים עליה, ויותר כואב לו שהוא לא יודע כמה מאמצים האחראי השקיע רק ביום שיש האחרון, על מקום אחר שהיה לגמרי פסול. איך אפשר לבוא

לקעמפים ולקבוצות ניתן להזמין שיעורים בעירובים בליווי תמונות חוויה שמלמדת הרבה, על צורת עשיית העירובים בומוניו לתיאום ולהזמנת שיעור 054-84833320